

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 282/2016-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. augusta 2016 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného advokátom JUDr. Jánom Vajdom, Hviezdoslavovo námestie 201, Námestovo, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 2/2000, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 2/2000 porušené boli.

2. Okresnému súdu Trnava prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 2/2000 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. [REDAKOVANÉ] p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 2 000 € (slovom dvetisíc eur), ktoré je Okresný súd Trnava p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Trnava je p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 296,44 € (slovom dvestodevät'desiatšesť eur a štyridsaťštyri centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Jána Vajdu, Hviezdoslavovo námestie 201, Námestovo, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 282/2016 z 3. mája 2016 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“, v citáciách aj „navrhovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 2/2000 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Zo sťažnosti vyplýva, že napadnuté konanie začalo podaním návrhu na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov 30. decembra 1999 na okresnom súde, kde je vedené pod sp. zn. 17 C 2/2000.

3. Sťažovateľ uvádza, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo napadnuté konanie právoplatne skončené.

4. Sťažovateľ v nadväznosti na to navrhuje, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy vyslovil, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zároveň navrhuje prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Napokon sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 15 000 € a úhrady trov konania.

5. Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti prípisom sp. zn. 1 SprV/387/2016 (doručeným ústavnému súdu 23. júna 2016), v ktorom sa okrem iného uvádza:

„K prietahom v konaní prispel svojim správaním aj navrhovateľ, ktorý svoj návrh zo dňa 30.12.1999 na vyporiadanie BSM riadne neodôvodnil, neuviedol v ňom všetky veci tvoriace masu BSM, ktoré nakoniec žiadal vyporiadať, neopísal všetky skutočnosti medzi účastníkmi sporné. Navrhovateľ s podaným návrhom nepredložil plnomocenstvo pre svojho právneho zástupcu, ktoré súd musel následne vyžiadať, doručené bolo až dňa 29.3.2000, nezaplatil s podaným návrhom súdny poplatok za návrh, tento bol navrhovateľom zaplatený až dňa 25.4.2001.

Z písomných podaní právneho zástupcu navrhovateľa vyplýva, že okrem opakovaných písomných žiadostí o určenie termínu pojednávania (v niektorých prípadoch podávaných aj v prípade zrejmej objektívnej nemožnosti vytyčenia pojednávania napr. z dôvodu prebiehajúceho znaleckého dokazovania), tento nepodával vo veci konštruktívne písomné vyjadrenia, v snahe dosiahnuť skoré rozhodnutie vo veci. Za celé konanie podal vo veci iba písomné vyjadrenia týkajúce sa ustálenia masy BSM, a to: vyjadrenie zo dňa 30.11.2000 - vyjadrenie k vyjadreniu odporkyne k návrhu, vyjadrenie zo dňa 18.9.2001 - špecifikácia masy BSM, vyjadrenie zo dňa 31.10.2001 - zoznam vecí patriacich do BSM, vyjadrenie zo dňa 7.6.2002, vyjadrenie zo dňa 15.11.2002, vyjadrenie zo dňa 1.10.2003, ďalej odvolanie voči uzneseniu o prerušení konania zo dňa 25.10.2006, odvolanie voči rozsudku, vyjadrenie k odvolaniu odporkyne, vyjadrenie doručené súdu dňa 16.10.2015 ohľadom prevodu podielu odporkyne na nehnuteľnosti, a nakoniec odvolania doručené súdu 11.12.2015 Napriek opakovaným výzvam súdu na vyjadrenie sa k veci, či vyjadrenie

sa k znaleckým posudkom, sa právny zástupca navrhovateľa vyjadril iba jedenkrát jednou vetou k znaleckému posudku [REDACTED], že proti nemu navrhovateľ nemá námietky, k ostatným znaleckým posudkom sa vôbec nevyjadril. Právny zástupca navrhovateľa tiež na výzvy súdu reagoval až s niekoľkomesačným meškaním (napr. na výzvu súdu na pojednávaní dňa 15.11.2001 - nereagoval, na výzvu súdu z 28.1.2002, ktorú prevzal dňa 2.2.2002 reagoval až podaním zo dňa 25.6.2002, na výzvu súdu zo dňa 23.7.2002, ktorú prevzal dňa 30.8.2002 reagoval až podaním zo dňa 25.11.2002, na výzvu súdu na pojednávaní dňa 3.7.2003 reagoval až podaním doručeným súdu dňa 6.10.2003, na výzvy súdu zo dňa 19.3.2007, 16.7.2007, 17.9.2007 na vyjadrenie sa k návrhu na prerušenie konania nereagoval vôbec, na výzvu súdu na vyjadrenie sa k odvolaniu odporkyne, ktorú prevzal dňa 7.5.2013, reagoval až podaním doručeným súdu dňa 23.7.2013, na výzvu súdu na pojednávaní dňa 1.4.2015 sa nevyjadril, na výzvu súdu na pojednávaní dňa 20.5.2015 zaslať otázky na znalcov nereagoval). Navrhovateľ tiež neposkytol potrebnú súčinnosť ustanovenému znalcovi [REDACTED], pre včasné podanie znaleckého posudku (ako to vyplýva z oznámenia znalca). Pre rozhodnutie vo veci vyporiadania BSM je nevyhnutná súčinnosť zo strany účastníkov konania, pretože len oni môžu prispieť k určeniu masy BSM, tvrdiť skutočnosti, navrhovať a predkladať dôkazy potrebné pre včasné a správne vyporiadanie BSM. V sťažnosti navrhovateľ uvádza že odporkyňa sa vyhýbala pojednávaniam, účelovo naťahuje konanie, sama užíva vecí patriace do BSM, teda je zrejme že prietahy spôsobujú v danom prípade samotní účastníci, pričom súd nemôže ovplyvniť skutočnosti ako neustále menenie právnych zástupcov, neposkytnutie súčinnosti účastníkmi konania znalcom, nedodržiavanie lehôt na vyjadrenie sa k výzvam súdu, resp. nereagovanie na opakované výzvy súdu, či obštrukcie v konaní.“

6. Ďalej okresný súd vo vyjadrení k sťažnosti uvádza:

„Od prevzatia spisu v septembri 2014 terajšia zákonná sudkyňa vo veci nariadila pojednávanie 5 krát - prvé pojednávanie bolo zmarené z dôvodov na strane odporkyne, štyrikrát sa pojednávalo vo veci samej, pričom na pojednávaniach sudkyňa postupovala so znalosťou veci, efektívne, s úmyslom vec čo najskôr prejednať a rozhodnúť.

Navrhovateľ v ústavnej sťažnosti namieta že pojednávania, ktoré sudkyňa viedla v trvaní 1 až 2 hodiny boli nedostatočné vzhľadom na masu BSM - z obsahu spisu je pritom

zrejme, že pojednávanie dňa 14.1.2015 prebiehalo od 10,00 hod. do 12,25 hod. (t.j. 2,25 hod), pojednávanie dňa 20.2.2015 trvalo o 9,00 hod. do 10:55 hod. (t.j. 1,55 hod), pojednávanie dňa 1.4.2015 trvalo od 9,00 hod. do 10:05 hod. (t.j. 1,05 hod.), pojednávanie dňa 20.5.2015 trvalo od 9,00 hod. do 9:40 hod. (t.j. 40 minút); v predmetnej veci tak sudkyňou boli vedené pojednávania vo viac ako nadštandardnej dĺžke, pričom na každom z pojednávani boli účastníci súdom opakovane vyzývaní na zaujatie stanovísk, predkladanie dôkazov s cieľom urýchliť takýmto spôsobom postup v konaní, pričom na výzvy súdu nebolo zo strany navrhovateľa adekvátne reagované.“

7. Ústavný súd z predloženého spisu okresného súdu vedeného pod sp. zn. 17 C 2/2000 zistil, že vo veci až dosiaľ boli vo vzťahu k predmetu sťažnosti vykonané tieto relevantné procesné úkony:

- 30. december 1999 – na okresný súd bol doručený návrh sťažovateľa na vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov,
- 21. január 2000 – okresný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa na doloženie splnomocnenia, ktoré bolo okresnému súdu predložené až 29. marca 2000,
- 20. september 2000 – okresný súd zaslal vyjadrenie odporkyne k návrhu sťažovateľovi na zaujatie stanoviska, pričom napriek tomu, že právny zástupca sťažovateľa ho prevzal 6. októbra 2000, stanovisko bolo okresnému súdu doručené až 5. decembra 2000,
- 19. február 2001 – okresný súd vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku, čo sťažovateľ realizoval až 25. apríla 2001,
- 7. august 2001 – uskutočnilo sa pojednávanie, rovnako ako dve ďalšie v termínoch 25. septembra 2001 a 15. novembra 2001,
- 28. január 2002 – okresný súd zaslal právnenému zástupcovi sťažovateľa výzvu na vyjadrenie, ktorú právny zástupca sťažovateľa prevzal 2. februára 2002, no vyjadrenie bolo okresnému súdu doručené až 25. júna 2002,
- 23. júl 2002, 3. júl 2003 – okresný súd zaslal výzvy sťažovateľovi, z ktorých prvú prevzal 30. augusta 2002, no reagoval na ňu až podaním doručeným okresnému súdu 25. novembra 2002 a na druhú výzvu z 3. júla 2003 odpovedal podaním doručeným okresnému súdu až 6. októbra 2003,

- 18. marec 2004 až 16. február 2006 – okresný súd uzneseniami ustanovil vo veci súdnych znalcov z odboru (stavebníctvo, elektrotechnika, bytové zariadenie, cestná doprava), ktorým uložil vypracovať znalecké posudky; súčasťou uznesení bolo aj stanovenie povinnosti účastníkom konania zložiť preddavky na uskutočnenie znaleckého dokazovania,

- 13. jún 2006 – okresný súd predložil Krajskému súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie uznesenia okresného súdu č. k. 17 C 2/2000-319 a č. k. 17 C 2/2000-320 o podanom odvolaní sťažovateľa proti povinnosti zložiť preddavky na znalecké dokazovanie. Uznesením krajského súdu č. k. 23 Co/249,250/2006-372 z 26. októbra 2006 bolo podané odvolanie z dôvodu oneskorenosti odmietnuté,

- 15. marec 2007 – právna zástupkyňa odporkyne navrhla prerušenie napadnutého konania do právoplatného skončenia konania vo veci vedenej pod sp. zn. 28 C 32/2007, v ktorej sa domáha určenia, „že rodinný dom s. č. 364 patrí do BSM účastníkov v 6/8-inách“,

- 22. jún 2007 – okresný súd pripojil k veci súvisiaci spis vedený pod sp. zn. 28 C 32/2007 a výzvami zo 16. júla 2007 a opakovane zo 17. septembra 2007 žiadal sťažovateľa, aby sa k návrhu na prerušenie konania vyjadril, čo však sťažovateľ napriek hrozbe uloženia poriadkovej pokuty nerealizoval,

- 5. október 2007 – okresný súd uznesením podľa § 109 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) v znení platnom do 1. júla 2016 rozhodol o prerušení napadnutého konania do právoplatného skončenia konania vedeného pod sp. zn. 28 C 32/2007. Po podaní odvolania sťažovateľom krajský súd uznesením sp. zn. 9 Co 243/2007 z 22. februára 2008 napadnuté uznesenie okresného súdu potvrdil (právoplatnosť nadobudlo 4. apríla 2008),

- 8. december 2008 až 13. december 2012 – okresný súd opakovanými dopytmi zisťoval stav konania vedeného pod sp. zn. 28 C 32/2007,

- 28. február 2013 – okresný súd na pojednávaní rozsudkom rozhodol v merite veci,

- 9. september 2013 – okresný súd predložil vec na rozhodnutie o podaných odvolaniach krajskému súdu, ktorý napadnutý rozsudok okresného súdu z 28. februára 2013 uznesením č. k. 10 Co 205/2013-488 z 25. júna 2014 pre jeho nedostatky zrušil a vec mu vrátil 28. augusta 2014 na ďalšie konanie,

- 18. jún 2014 – po odchode zákonnej sudkyne do dôchodku bola vec na základe opatrenia pridelená novej zákonnej sudkyňi,
- 14. január 2015, 20. február 2015, 1. apríl 2015 – okresný súd uskutočnil pojednávania vo veci,
- 20. máj 2015 – uskutočnené pojednávanie bolo odročené pre účely ďalšieho znaleckého dokazovania,
- 16. október 2015 – právny zástupca sťažovateľa okresnému súdu oznámil, že v súvislosti s prevodom podielu odporkyne na nehnuteľnosť, ktorá je predmetom napadnutého konania (rodinný dom), podal na ňu trestné oznámenie,
- 16. november 2015 – okresný súd uzneseniami uložil súdnym znalcom doplniť, resp. vypracovať znalecké posudky pre účely stanovenia všeobecnej hodnoty hnutel'ných vecí tvoriacich BSM a taktiež stanovenia hodnoty investícií vynaložených odporkyňou do rodinného domu č. 364 v období po zániku BSM,
- 11. december 2015 – okresnému súdu bolo doručené odvolanie sťažovateľa proti uzneseniu zo 16. novembra 2015 v časti výrokov o povinnosti zložiť preddavky na znalecké dokazovanie,
- 9. máj 2016 – okresný súd vyzval ustanovených znalcov na predloženie znaleckých posudkov, pričom ustanovení znalci [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] znalecké posudky okresnému súdu predložili 25. mája 2016 a 9. júna 2016,
- 13. jún 2016 – okresný súd nariadil termín pojednávania na 13. september 2016.

8. K vyjadreniu okresného súdu k sťažnosti doručenému ústavnému súdu 23. júna 2016 sťažovateľ stanovisko nezaujal.

9. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

10. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a súčasne sa domáha aj vyslovenia porušenia jeho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

12. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

13. Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

14. Pokiaľ ústavný súd v ďalšom texte poukazuje na Občiansky súdny poriadok, ide o znenie platné do 1. júla 2016.

15. Povinnosť súdu vyplývajúca z § 6 OSP súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

16. Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, a z § 119 ods. 4 OSP, ak súd zistí, že existuje dôležitý dôvod na odročenie pojednávania, bez zbytočného odkladu informuje tých, ktorí boli predvolaní alebo upovedomení. Súd spravidla uvedie deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie, a dôvod na odročenie sa uvedie v zápisnici alebo poznamená v spise.

17. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (I), správanie účastníka súdneho konania (II) a postup samotného súdu (III). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

18. Predmetom konania pred okresným súdom je vyporiadanie BSM. Ústavný súd uznáva, že takéto spory môžu byť skutkovo zložitejšie a svojou povahou náročné na dokazovanie, pretože treba nielen zistiť okruh vecí patriacich do zaniknutého BSM účastníkov konania, ale aj ich hodnotu ku dňu jeho zániku a zároveň zohľadniť aj viacero skutočností, ktoré vyplývajú z § 150 Občianskeho zákonníka, najmä pokiaľ ide o komplexnosť vyporiadania tohto majetkového spoločenstva. Faktická zložitosť veci bola v tomto konaní vyvolaná najmä nutnosťou nariadenia znaleckého dokazovania na účel určenia všeobecnej hodnoty nehnuteľností a vecí hnutel'ných patriacich do BSM. Podľa názoru ústavného súdu preskúmané konanie nie je právne zložené, pričom existuje dostatočné množstvo stabilizovanej judikatúry všeobecných súdov, ktorá obsahuje aj jednoznačnú metodiku postupu a prerokovania uvedených majetkových sporov, takže pri

efektívnejšom a sústredenejšom postupe mohol okresný súd v napadnutom konaní postupovať plynulejšie.

19. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bolo správanie s'ťažovateľa ako účastníka súdneho konania v procesnom postavení navrhovateľa. Ústavný súd konštatuje, že s'ťažovateľ má podiel na spomalení priebehu napadnutého konania, čo bolo zohľadnené pri ustálení sumy finančného zadost'učinenia. Dôvodom uvedeného konštatovania bola skutočnosť, že s'ťažovateľ svoj návrh dostatočne neodôvodnil a v priebehu napadnutého konania opakovane adekvátne nereagoval na výzvy okresného súdu, resp. reagoval na ne s neprímeraným časovým odstupom a v jednom prípade na výzvu okresného súdu nereagoval vôbec.

20. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutom konaní a konštatuje, že napriek veľkému počtu vykonaných procesných úkonov v doterajšom priebehu je napadnuté konanie poznačené neefektívnosťou a nesústredenosťou.

21. Za neefektívnu činnosť okresného súdu v napadnutom konaní je podľa názoru ústavného súdu potrebné vyhodnotiť jeho postup v súvislosti so zabezpečením znaleckého dokazovania. Ústavný súd pripúšťa, že v okolnostiach danej veci bolo náročné zabezpečiť všetky znalecké posudky od ustanovených znalcov z viacerých odborov (oceňovania nehnuteľností, bytového zariadenia a z odborov elektrotechniky a cestnej dopravy), čo ale na druhej strane nemôže ospravedlniť stav, v ktorom sa napadnuté konanie nachádza v čase rozhodovania o s'ťažnosti ústavným súdom.

22. Ústavný súd v súvislosti s posudzovaním efektivity napadnutého konania upriamuje pozornosť na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej nielen nečinnosť, ale aj neefektívna (nesústredená) činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, a to v prípade, ak nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa

sťažovateľ obrátil na všeobecný súd, aby o jeho veci rozhodol (obdobne napr. III. ÚS 90/07, III. ÚS 109/07, I. ÚS 7/2011). Ústavný súd poukazuje aj na svoju ďalšiu štandardnú judikatúru, podľa ktorej všeobecný súd vzhľadom na jeho povinnosť organizovať procesný postup v súdnom konaní tak, aby čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň osoba obrátila so žiadosťou o rozhodnutie, zodpovedá za adekvátne a účelné využitie procesných prostriedkov, ktoré mu na tento účel zveruje (vrátane poriadkových opatrení v zmysle § 53 OSP) aj vo vzťahu k súdnemu znalcovi. Všeobecný súd v rozsahu svojej právomoci nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu znalca pri vypracovaní znaleckého posudku (napr. III. ÚS 56/02, IV. ÚS 327/2013).

23. Neefektívny postup vytkol okresnému súdu aj krajský súd v uznesení sp. zn. 10 Co 205/2013 z 25. júna 2014, ktorým zrušil meritórny rozsudok okresného súdu z 28. februára 2013 a v odôvodnení okrem iného uviedol:

„Súd prvého stupňa v prejednávanej veci pochybil tým, že pri založení vyporiadania v časti hnutelných vecí napadnutým rozsudkom ešte na záveroch znaleckých posudkov pred viacerých rokov a navrhovateľovom zozname vecí patriacich do BSM z roku 2003 (z času bezmála 10 rokov predchádzajúceho rozhodnutiu) prakticky žiadne dokazovanie nevykonal na otázku existencie vecí majúcich sa takto vysporiadať k času jeho rozhodovania (hoci z tvrdení účastníkov aj na ostatnom pojednávaní vyplynulo, že masu BSM nepovažujú za ustálenú) a ich aktuálneho držiteľa. Ako už bolo totiž spomenuté vyššie, existencia vecí aj v čase rozhodovania súdu bola (a je) rozhodujúcou z hľadiska možnosti vyporiadať tieto veci alebo už len (v rámci tzv. širšieho vyporiadania) hodnoty takto z masy vyvedených vecí (s ich samozrejým pripísaním na vrub toho účastníka, ktorý príslušnú vec užíval a prípadne ešte pred vyporiadaním ju aj určitým spôsobom realizoval) na vrub jej doterajšieho užívateľa (čo inak prakticky má význam len v prípade prikázania veci tomu z manželov, ktorý ju pred vyporiadaním neužíval). Ďalším pochybením potom bolo, že väčšina hnutelných vecí nebola dostatočne identifikovaná (napr. traktor aspoň typom a výrobcom) a niektoré veci boli označené identicky (napr. viaceré stolíky), čo nezodpovedalo požiadavke na zabránenie možnosti vzájomnej zámény týchto vecí. ...

Súdu prvého stupňa bolo treba vytknúť i to, že z odôvodnenia rozsudku nevyplýva ako prišiel k záveru o dostatočnej solventnosti navrhovateľa (rozumej spôsobilosti tohto

účastníka urobiť zadosť povinnosti uloženú mu napadnutým rozsudkom vyplatiť odporkyni na vyrovnanie sumy presahujúcu 6-tisíc eur), zvlášť ak okresným súdom zvolený spôsob vyporiadania znamenal zásadný odklon od ďalšieho pravidla, podľa ktorého vyporiadaním by sa mali medzi účastníkov rozdeliť najmä nimi nadobudnuté majetkové hodnoty a to či už bez povinnosti na výplatu alebo s minimalizovaním výšky sumy určenej na výplatu protistrany v spore. ...

Neposkytnutie takmer žiadnych konkrétnych vlastných záverov či úvah súdu prvého stupňa v predmetnej veci muselo byť i dôvodom, pre ktorý odvolací súd nemal možnosť sa ani vyjadriť k prípadnej správnosti okresným súdom zvoleného spôsobu rozhodnutia (pretože by tu v skutočnosti musel všetky otázky, majúce sa najskôr zodpovedať v konaní pred súdom prvého stupňa, zodpovedať sám a prakticky tým suplovať všetku činnosť okresného súdu).

Všetky vyššie spomenuté vady tak bránili tomu, aby sa napadnutý rozsudok mohol stať predmetom rozhodovania o ňom odvolacím súdom s konečnou platnosťou a odvolaciu súdu preto neostávalo iné, než o odvolaniach rozhodnúť (podľa § 221 ods. 1 písm. f/ aj h/ O. s. p. i odseku 2 takého istého ustanovenia) spôsobom podávajúcim sa z výroku tohto jeho uznesenia.

Povinnosťou súdu prvého stupňa tak bude v ďalšom konaní riadiť sa názorom odvolacieho súdu, ktorým je podľa § 226 O. s. p. viazaný, bez ďalšieho meškania doplniť v naznačenom smere dokazovanie, podľa § 132 O. s. p. náležite zhodnotiť výsledky celého konania a až potom opätovne rozhodnúť o veci, o trovách konania a podľa § 224 ods. 3 O. s. p. tiež o trovách tohto odvolacieho konania. Ak vec dospeje do takéhoto štádia, potrebné je mať samozrejme na zreteli čo najpresnejšiu a najstručnejšiu formuláciu výroku rozsudku (kam patrí identifikácie všetkých vecí avšak spôsobom vylučujúcim ich zámenu s inými vecami; pri pozemkoch od roku 2010 aj uvedenie registra parcely) a samozrejmom povinnosťou súdu prvého stupňa bude nové rozhodnutie vypraviť dostatočne podrobným a podľa možnosti aj presvedčivým odôvodnením. “

24. Ústavný súd pri vyhodnocovaní postupu okresného súdu v napadnutom konaní okrem už uvedeného prihliadol aj na to, že z ústavnoprávneho hľadiska nemožno akceptovať, aby konanie pred všeobecným súdom nebolo ani po takmer 16 rokoch od jeho

začatia právoplatne skončené (napr. IV. ÚS 327/2013, IV. ÚS 67/2014). Na uvedenom konštatovaní nič nemení ani skutočnosť, že napadnuté konanie bolo od 4. apríla 2008 právoplatne prerušené, pričom prvým úkonom po skončení prerušenia bolo nariadenie termínu pojednávania na 28. február 2013.

25. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 2/2000 došlo k zbytočným priesťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

26. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

27. Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo postupom okresného súdu porušené, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných priesťahov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ nachádza.

28. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

29. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil,

je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

30. Sťažovateľ sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 15 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti, keď poukázal najmä na právnu neistotu v súvislosti s doterajšou dĺžkou napadnutého konania.

31. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

32. S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 17 C 2/2000, berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, predmet konania (vyporiadanie BSM), skutočnosť, že sťažovateľ si v konaní neplní dôsledne svoje procesné povinnosti zo zákona mu vyplývajúce a neposkytuje súdu dostatočnú súčinnosť [pravdivé a úplné opísanie rozhodujúcich skutočností, označenie dôkazov – § 79 ods. 1, § 101 ods. 1 a § 120 ods. 1 OSP (od 1. 7. 2016 § 132, § 150 a § 470 Civilného sporového poriadku)], a taktiež skutočnosť, že posudzované konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, považoval ústavný súd priznanie sumy 2 000 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

33. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia v konaní o jeho sťažnosti advokátom JUDr. Jánom Vajdom. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

34. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2014, ktorá bola 839,83 €.

35. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 139,83 €, t. j. spolu 279,66 €, čo spolu s režijným paušálom 2 x 8,39 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 296,44 €.

36. Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa v lehote uvedenej v bode 4 výroku tohto nálezu.

37. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. augusta 2016